

Sygn. akt II CSK 304/11

## POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Barbara Myszka

w sprawie z powództwa E. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Szefowi Wojskowego Zarządu Infrastruktury

w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 14 marca 2012 r.,

skargi kasacyjnej powódki

od postanowienia Sądu Apelacyjnego

z dnia 28 grudnia 2010 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi  
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania pozostawiając temu  
Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

## Uzasadnienie

Pozwem z dnia 20 stycznia 2010 r. powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego odszkodowania w kwocie 80 000 zł, w tym 70 000 zł tytułem zrekompensowania spodziewanych wydatków, poniesienie których jest niezbędne dla zabezpieczenia akustycznego budynku usytuowanego na nieruchomości położonej w bezpośrednim sąsiedztwie lotniska wojskowego, stanowiącej jej własność i 10 000 zł tytułem odszkodowania za utratę wartości tej nieruchomości. Przyczyną szkody, w ocenie powódki, było objęcie nieruchomości ograniczeniami strefy „I” obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w P., ustanowionego rozporządzeniem Wojewody nr 40/07 z dnia 31 grudnia 2007 r.

Postanowieniem z dnia 4 października 2010 r. Sąd Okręgowy odrzucił pozew na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. W ocenie Sądu, zachodziła tożsamość podmiotowa i przedmiotowa rozstrzyganej sprawy z prawomocnie osądzoną, pod sygnaturą XII C 3005/2005 Sądu Okręgowego, sprawą o odszkodowanie, z tych samych tytułów. Sąd wskazał, że pomimo zmiany rozporządzenia Wojewody w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w P., obowiązującego w dacie orzekania w poprzedniej sprawie, sytuacja faktyczna i prawna powódki nie uległa zmianie. Zgłoszone roszczenie pozostaje, jak uprzednio, w związku z funkcjonowaniem lotniska wojskowego i ustanowieniem wokół niego obszaru ograniczonego użytkowania.

Zażalenie powódki na to postanowienie Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 28 grudnia 2010 r. oddalił stwierdzając, że mimo zmiany rozporządzenia Wojewody w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, nie uległa zmianie podstawa faktyczna powództwa, zmiana aktu prawnego nie tworzy bowiem nowych faktów. W szczególności nie ma znaczenia, że w związku z umiejscowieniem nieruchomości powódki w innej niż uprzednio strefie, obowiązują inne ograniczenia i wymagania techniczne dla budynków, gdyż powódka dochodzi tych samych roszczeń, których dochodziła w poprzednim procesie, to jest

odszkodowania z tytułu potrzeby poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym oraz odszkodowania za spadek wartości nieruchomości.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach z art. 398<sup>3</sup> § 1 k.p.c. powódka zarzuciła naruszenie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 129 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz. U. z 2008 nr 25, poz. 150 ze zm.), art. 1 Protokołu nr 1 do Europejskiej Konwencji o ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i wносиła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., odrzucenie pozwu nastąpi m.in., jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona. Prawomocnie osądzona sprawa, zgodnie z art. 366 k.p.c. korzysta z przymiotu powagi osądzonej co do tego co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto pomiędzy tymi samymi stronami. Ponowne orzekanie o tym samym pomiędzy tymi samymi stronami stanowi uchybienie procesowe prowadzące do nieważności postępowania (art. 379 pkt 3 k.p.c.). Badając, czy w sprawie zachodzi powaga rzeczy osądzonej, sąd ocenia zatem treść zgłoszonego w drugiej sprawie roszczenia oraz przedmiot rozstrzygnięcia wydanego w sprawie poprzednio osądzonej z udziałem tych samych stron. O wystąpieniu przeto stanu powagi rzeczy osądzonej rozstrzyga nie tylko tożsamość stron, występujących w obu procesach, ale równocześnie tożsamość podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia. Dopiero kumulacja wszystkich tych przesłanek przesądza o kwalifikacji stanu sprawy jako *res iudicata* (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 r., I CSK 479/06, LEX nr 253401; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2007 r., IV CSK 267/07, LEX nr 492179). W zakresie podstawy faktycznej podkreślić należy, że jej tożsamość bada się na datę zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c.). W związku z tym nie są objęte powagą rzeczy osądzonej roszczenia, które wynikają z nowych okoliczności faktycznych powstałych po wydaniu wyroku.

Prekluzji ulega tylko materiał dowodowy, który legł u podstaw orzeczenia, czyli prekluduje się (w zasadzie) materiał dowodowy znany w procesie zakończonym prawomocnym orzeczeniem. Nowe okoliczności, czyli podstawa faktyczna powstała po uprawomocnieniu się orzeczenia, uzasadnia nowy pozew.

W sprawie niniejszej powódka powoływała się na zmienione okoliczności faktyczne wskazując, że ich zmiana nastąpiła już po uprawomocnieniu się wyroku w poprzedniej sprawie. Zmiana ta, w postaci wywołującego w sferze praw powódki daleko idące ograniczenia, nowego rozporządzenia Wojewody w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w P., może być oceniana jako uchylająca stan res iudicata, skoro dochodzone w nowej sprawie roszczenie jest wywodzone przez powódkę ze zmienionych okoliczności faktycznych. Mieć należało bowiem na uwadze, że w chwili orzekania o roszczeniu w pierwszym procesie, obowiązywało rozporządzenie Wojewody nr 82/03 z dnia 17 grudnia 2003 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2003 r. nr 200, poz. 3873) wydane na podstawie art. 135 ust. 1 i 2 Prawo ochrony środowiska. Nieruchomość powódki, na mocy postanowień tego rozporządzenia znajdowała się w strefie „B” obszaru ograniczonego użytkowania. W załączniku nr 3 do rozporządzenia przewidziano wprowadzenie, na obszarze strefy „B”, zakazu tworzenia nowych terenów zabudowy mieszkaniowej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; jako zalecany sposób korzystania z terenu wskazano lokalizowanie nowych obiektów nie wymagających ochrony akustycznej i nie powodujących zwiększenia hałasu dla zabudowy mieszkaniowej; ustalono, że w nowopowstających i istniejących budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej należy zapewnić właściwy klimat akustyczny przez stosowanie przegród zewnętrznych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. W tym stanie faktycznym i prawnym oddalono zgłoszone wówczas roszczenie powódki o zapłatę 50 000 zł z tytułu rynkowego ubytku wartości nieruchomości oraz o zapłatę 37 416,18 zł z tytułu koniecznych do wykonania na jej nieruchomości budowlanych robót wygłuszeniowych.

W dniu 22 lutego 2008 r., a zatem już po wydaniu prawomocnego wyroku oddalającego powództwo w poprzedniej sprawie, weszło w życie rozporządzenie

Wojewody nr 40/07 z dnia 31 grudnia 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp z 2008 r. nr 1, poz. 1) zmieniające rozporządzenie nr 82/03 z dnia 17 grudnia 2003 r. Wprowadziło ono nowy podział na strefy oraz nowe ograniczenia w poszczególnych strefach. W następstwie odmiennego ukształtowania stref ograniczonego użytkowania nieruchomości powódki znalazła się w nowoutworzonej strefie „I”, o największych ograniczeniach w korzystaniu z nieruchomości. W § 4 rozporządzenia nr 82/03 w nowym brzmieniu przewidziano w strefie „I” wyższy dopuszczalny długookresowy poziom dźwięku, aniżeli dopuszczalny w uprzednio istniejącej strefie „B”. Zgodnie z nowym brzmieniem załącznika nr 3 do rozporządzenia nr 82/03, w strefie „I” przewidziano dalej idące, niż uprzednio, ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu i sposobu korzystania z niego, a także w zakresie wymagań technicznych dotyczących budynków. Wprowadzono m.in. zakaz przeznaczania terenu pod budowę budynków mieszkalnych, szpitali, domów opieki społecznej i budynków związanych ze stałym pobytem dzieci i młodzieży, zakaz budowy budynków mieszkalnych oraz nakazano zmianę funkcji istniejących budynków na podlegające ochronie akustycznej lub zapewnienie właściwego klimatu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej. Nowe rozporządzenie wprowadziło zatem nie tylko odmienne i bardziej uciążliwe od obowiązujących uprzednio normy hałasu w strefie „I” w której obecnie zlokalizowana jest nieruchomość powódki. Dodatkowo przewidziano w tej strefie m.in. zakaz budowy budynków mieszkalnych, co w świetle art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane uniemożliwia powódce, dozwolone uprzednio, rozbudowywanie, odbudowywanie i nadbudowywanie należącego do niej budynku mieszkalnego.

Powyższe wskazuje, że w obu sprawach brak jest tożsamości okoliczności faktycznych, z których wynikały, w jednej i w drugiej sprawie, roszczenia procesowe. W konsekwencji podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. był uzasadniony.

Argumentacja zawarta w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wskazuje, że Sąd Apelacyjny przyjął, iż zmiana aktu prawa miejscowego, tj. rozporządzenia Wojewody nr 82/03 z dnia 17 grudnia 2003 r., wprowadzająca zwiększone ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości położonych w obszarze ograniczonego użytkowania, nie stanowi, w myśl art. 129 ust. 2 i 4 Prawo ochrony

środowiska, podstawy do wystąpienia o odszkodowanie za poniesioną szkodę. Takie, nietrafne, odczytanie przepisu umożliwiłoby organom władzy publicznej wprowadzanie nowych ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości objętych obszarem ograniczonego użytkowania, przy jednoczesnym pozbawianiu ich właścicieli możliwości dochodzenia odszkodowania. Należało zatem uznać, że i zarzut naruszenia art. 129 ust. 2 i 4 Prawo ochrony środowiska był uzasadniony.

Z uwagi na gwarancyjny charakter przepisów Konstytucji oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, przepisy te nie mogły stanowić samoistnej podstawy rozstrzygnięcia, co jednak ostatecznie nie wpływało na treść rozstrzygnięcia.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398<sup>15</sup> § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.